

Introductie XBRL

De wereldwijde standaard in Nederland

NEDERLAND

Introductie XBRL

De wereldwijde standaard in Nederland

XBRL Nederland

Stichting XBRL Nederland, opgericht in 2002, voorziet in de behoefte aan informatie over toepassingsmogelijkheden van XBRL en onderlinge uitwisseling van kennis en ervaring. Daarnaast promoot de stichting het gebruik van XBRL en ondersteunt het de ontwikkeling van taxonomieën. XBRL vertegenwoordigt zich in XBRL International.

Geschreven in opdracht van XBRL Nederland

Geschreven door:

Dirk Jan Hoekstra P2T Management BV
Paul Snijders, Semansys Technologies BV

1e druk, maart 2012

© Copyright Semansys Technologies BV 2006 - 2012

Inhoudsopgave

Inleiding	7
1. Wat is XBRL	9
Labeltjes	9
Ambitie	10
2. Voordelen	13
Hogere kwaliteit van informatie	13
Beter en sneller verspreiden	14
Beter analyseren	14
Beter communicatie binnen bedrijven	15
3. Uitdagingen	19
Vertalen	19
Transparantie	19
Onderscheiden	19
Aanpassen software	20
Datahandel	20
4. XBRL in Nederland	23
5. XBRL en ontvangende partijen	27
6. XBRL voor intern gebruik	31
7. XBRL voor ondernemers	35
Centrale en decentrale overheid	35
Banken	35
Intermediairs	36
8. XBRL voor de Nederlandse publieke sector	39

9. XBRL voor softwareleveranciers	43
XBRL rapporten maken	43
XBRL inlezen en verwerken	43
Pure XBRL software	44
Taxonomiebouwers	44
Tagging	44
Validatie	45
Visualisatie	45
10. XBRL en SBR	47
NTP	47
SBR	47
Gebruik van SBR	48
11. Kijkje achter de schermen	51
Taxonomie	51
Elements, links en Linkbases	51
Instances	52

Inleiding

XBRL staat voor eXtensible Business Reporting Language. XBRL is een wereldwijd geaccepteerde computertaal voor het uitwisselen van zakelijke gegevens via internet. De toepassing van XBRL heeft grote voordelen voor iedereen die bedrijfsinformatie levert, verwerkt, analyseert en communiceert. XBRL verlaagt de kosten en verhoogt de kwaliteit van de informatie. XBRL wordt onderhouden door een internationaal non-profit consortium met vele honderden leden en kan als open standaard gratis worden toegepast. In Nederland wordt XBRL gebruikt voor belastingaangiften via internet, voor deponeren krediet rapportages aan banken en in vele andere toepassingen.

De Nederlandse regering voert een stimulerend beleid, net als een groot aantal overheden en toezichthouders in de rest van de wereld. Bestaande implementaties worden uitgebreid en rapporteurs en ontvangers profiteren in toenemende mate van de efficiency- en kwaliteitswinst die een gevolg zijn van de standaard XBRL.

In de eerste hoofdstukken maakt u kennis met de standaard XBRL, hoe XBRL zich in Nederland ontwikkelt en wat de voordelen zijn van XBRL. De hoofdstukken 5 en 6 gaat in op XBRL en ontvangende partijen en XBRL voor intern gebruik. In hoofdstuk 8 kunt u lezen wat XBRL voor de Nederlandse publieke sector betekent en in hoofdstuk 9 XBRL voor softwareleveranciers. Uitleg over XBRL en SBR is terug te vinden in hoofdstuk 10 met in hoofdstuk 11 de werking van XBRL.

1

1. Wat is XBRL

Achter de weinig aantrekkelijke afkorting XBRL gaat een wonderschoon concept schuil. XBRL is een op XML (eXtensible Markup Language) gebaseerde open standaard voor het samenstellen en elektronisch uitwisselen van business rapportages en gegevens via het internet. Het is een taal waarin computersystemen onderling kunnen communiceren. Mensen kunnen er niet veel mee zonder elektronische hulpmiddelen. Toch is het een ontwikkeling die niet alleen voor technici interessant is. Accountants hebben de ontwikkeling aangewapperd en softwareleveranciers, overheden, analisten, bankiers, bedrijfsleven en vele anderen zijn aangehaakt. Die interesse komt voort uit het besef dat XBRL grote invloed heeft op de onderlinge relaties tussen bedrijven, overheden en investeerders. Voor sommigen betekent XBRL een nieuwe plek in de waardeketen, voor anderen een kans op imagoverbetering, maar XBRL is zeker een potentiële efficiencywinst.

Labeltjes

XBRL hangt labeltjes aan cijfers en teksten en maakt deze gegevens eenduidig interpreteerbaar en verwerkbaar. Het standaardiseert de definitie van bedrijfsgegevens, met name de gegevens die met een hoge complexiteit en een lage frequentie geproduceerd worden. XBRL is dus niet bedoeld voor elektronische bestellingen en facturen, maar wel voor jaarverslagen, belastingaangiften en zeer veel andere soorten rapporten.

De labeltjes zijn samengevoegd in een taxonomie, ofwel een woordenboek met rapportagedefinities, waarin onder andere is beschreven hoe de labels met elkaar in verband staan, wat er op vermeld wordt en aan welke voorschriften moet worden voldaan. Het XBRL rapport zelf wordt een instance document genoemd. Het bevat de cijfers en teksten met een verwijzing naar het betreffende labeltje en daarbij de context van het rapport. De context geeft onder meer aan van wie het rapport afkomstig is en over welke periode het gaat. Een instance document vormt in combinatie met de taxonomie een ondubbelzinnig rapport dat automatisch geïnterpreteerd en verwerkt kan worden.

Ambitie

XBRL is een wereldwijde technische standaard met een breed toepassingsgebied. Het is bedacht door een accountant met technische kennis die het wilde gebruiken voor jaarverslagen. Dit werd dan de eerste toepassing, maar inmiddels wordt de standaard ook gebruikt in onder andere statistische rapporten, belastingaangiften en kredietrapportages. In beginsel is er geen beperking en de opmars van XBRL zal zich naar verwachting voortzetten in alle branches waar gerapporteerd wordt. Dit succes komt voort uit een gunstig klimaat voor transparantie, een lange adem en ook door wat het niet is. XBRL sluit namelijk perfect aan bij de wereldwijd gevoelde behoefte aan transparantie enerzijds en lastenverlichting anderzijds, maar het is op zich geen rapportagestandaard. Het is een taal, die zelf geen rapportageregels voorschrijft, en dat helpt bij de acceptatie. Daarbij wordt de standaard ondersteund door een stevige internationale organisatie die de lange adem heeft, die nodig is om een wereldwijde standaard een positie te geven.

2

2. Voordelen

Een bericht in XBRL behoudt zijn betekenis en context waar het ook gaat en staat. Dit is het kenmerk waaruit alle voordelen van XBRL voortkomen: hogere kwaliteit, snellere verspreiding en verwerking, betere analyses, betere communicatie en efficiëntere processen.

Hogere kwaliteit van informatie

Niet meer overtypen: op zijn route van een grootboek naar een externe rapportage en verder naar een analyse, wordt een cijfer in het algemeen diverse keren opnieuw ingevoerd. Fouten zijn daardoor onvermijdelijk. Belangrijke besluiten worden gebaseerd op spreadsheets met tientallen fouten. XBRL geeft een cijfer een label en zorgt er voor dat het automatisch kan worden ingelezen. Hierdoor worden geen fouten gemaakt en ontstaat meer tijd voor analyse.

Ingebouwde validatie: de taxonomie zorgt dat ieder berekend cijfer vergezeld gaat van de formule en de cijfers waarop de berekening is gebaseerd. Inconsistenties zijn uitgesloten door deze zelf-validatie. Ook als de taxonomie daar niet in voorziet is het eenvoudig validatieregels toe te passen en de gegevens te controleren.

Automatische audit trail: XBRL kenmerkt gegevens met hun bron en registreert de processen gedurende hun levensloop. De herkomst van gegevens is daarmee makkelijk te achterhalen. Handmatig teruggrijpen op documenten en zoeken in bronsystemen is niet meer nodig. XBRL automatiseert de audit trail.

Toelichtingen: XBRL labelt niet uitsluitend cijfers. Ook teksten worden van een betekenis en een context voorzien. Belangrijk, want slechts weinig rapportages bestaan uit louter cijfers. De toelichtingen zijn vitaal, deze toelichtingen kunnen een zwart cijfer rood kleuren. XBRL maakt de kleine lettertjes groot.

Accuratesse: veel kwaliteit gaat verloren in onduidelijkheid en inconsistente bij de interpretatie van rapportage-eisen. XBRL dwingt de vrager tot harmonisatie van begrippen en maakt het aanleveren meer consistent. Het gevolg is een betere analyse.

Beter en sneller verspreiden

Een enkel verzoek: als gegevens met XBRL zijn voorzien van betekenis, kan het ontvangende systeem eenvoudig de benodigde informatie uit een rapport halen. Niet meer eindeloos bladeren en overtypen zonder zekerheid of het de juiste informatie betreft. Met XBRL hoeft maar één vraag gesteld te worden om het gewenste antwoord te krijgen. Een enkel rapport wordt ingelezen en de benodigde gegevens komen er automatisch uit.

Real-time: als uitwisselen zo eenvoudig is, dan kan het ook vaker en waarom niet continue? Publieke en beursgenoteerde organisaties kunnen eenvoudig dagelijks een rapport op hun site zetten die door geïnteresseerden automatisch dagelijks wordt opgehaald en verwerkt in verdere rapportage of analyses. Hetzelfde zou een bedrijfsonderdeel kunnen doen via een intranet. Vooral als zo'n organisatie niet of nog niet geheel is geïntegreerd in de administratieve systemen van het hoofdkantoor. Er zijn al bedrijven die hun balans live op internet zetten.

Transparantie: vaker en duidelijker rapporteren leidt tot de zo gewenste transparantie. Het begon met de grote boekhoudschandalen eind jaren 90, maar met de bankencrisis is het niet minder geworden. De roep naar transparantie blijft groot. Gebruik XBRL al was het maar om goede wil te tonen.

Beter analyseren

Grondiger: XBRL kent hiërarchie in gegevens en is multidimensionaal. Dit betekent dat er meer samenhang mee komt met de data en dat er veel meer analyses mogelijk zijn dan een analist kan verzinnen. Hij kan van een geconsolideerd niveau diep-duiken richting de basisgegevens en van daaruit alle kanten op kijken. In geval van onduidelijkheden komen de toelichtingen met een muisklik tevoorschijn en zijn de definities op afroep beschikbaar.

Anders: het blijkt dat XBRL een enabler is van nieuwe vormen van analyse. Analyses die vroeger teveel handelingen vroegen, of waarvan de structuur niet bekend was of waarvan niet gerekend kon worden op consistentie in definities, zijn nu bereikbaar. Met name op het gebied van marktanalyses, fraude- en foutdetectie en compliance is het schootsveld van de analist enorm vergroot met XBRL. De tijd die besteed werd aan het invoeren van gegevens is nu beschikbaar voor analysewerk.

Makkelijker: XBRL maakt rapporten van verschillende bedrijven en instanties vergelijkbaar. Inmiddels zijn er diverse softwarepakketten en diensten waarmee bedrijven onderling vergeleken kunnen worden. Ze zijn makkelijk te bedienen en maken volop gebruik van de vergelijkbaarheid en consistentie van gegevens, waardoor het eenvoudig is om bedrijven onderling en over verschillende jaren te vergelijken. Dit is niet alleen handig voor investeerders en professionele analisten maar ook voor bedrijven die zich met soortgenoten willen vergelijken.

Completer: met XBRL worden meer gegevens de moeite waard. Het verzamelen van gegevens over kleinere bedrijven, minder cruciale getallen en onderliggende data hoeft vrijwel geen moeite meer te kosten. Hierdoor kunnen deze gegevens makkelijk meegenomen worden in de analyses. Zo zal een kredietbeoordelaar zich in geval van een kleiner bedrijf niet meer tevreden hoeven stellen met een stuk of tien kengetallen. Onder invloed van XBRL worden kleinere bedrijven boven de radar van de marktanalisten getild.

Betere communicatie binnen bedrijven

Hoewel XBRL is geboren als een taal voor externe rapportages is al snel duidelijk geworden dat het ook z'n voordelen heeft voor uitwisseling van gegevens binnen bedrijven.

Tussen systemen: XBRL is in hoge mate 'overdraagbaar'. Het is niet afhankelijk van smaak en type computersystemen en het draagt z'n eigen structuren bij zich. In feite 'externaliseert' XBRL de datastructuren waarop bedrijfssoftware is gebaseerd en maakt een probleemloze dataoverdracht mogelijk. Bedrijven die verschillende bedrijfssystemen combineren, en dat zijn er nogal wat, kunnen die systemen via XBRL met elkaar laten praten. Dit kan tijdelijk bij een overstap naar een ander systeem maar ook permanent als systemen blijvend met elkaar moeten samenwerken, zoals voor financiële consolidatie.

Met zakenpartners: de 'losse koppeling' die met XBRL kan worden gerealiseerd binnen bedrijven kan ook buiten bedrijven voordelen opleveren. Niet voor bestellingen en facturen maar wel voor uitwisselen van financiële data met uw intermediair of deelneming. Alles wat cijfers en tekst is en wat met een relatief lage frequentie wordt uitgewisseld, kan al helpen om externe business processen te versoepelen.

Efficiëntere business processen: het interactieve karakter van XBRL maakt z'n relatie met de oorsprong kan behouden, wordt automatische verwerking op veel meer gebieden mogelijk. Vaag? Een voorbeeld dicht bij huis, uit de control functie. Het bedrijfsproces dat bij een multinational leidt tot een jaarverslag bestaat uit honderden stappen en misschien nog wel meer spreadsheets. Een aanpassing van een grootboekcijfer ergens in een buitenlandse vestiging leidt tot handenvol handmatig werk.

Bij volledige implementatie van XBRL kan een aanpassing in de oorsprong automatisch leiden tot een aanpassing in het al opgemaakte jaarverslag in de computer van de drukker.

3

3. Uitdagingen

Alle voordelen komen niet zomaar. Zoals zo vaak moet er eerst geïnvesteerd worden om de voordelen te kunnen oogsten. Maar de investeringen zijn beperkt.

Vertalen

Allereerst is er de technische uitdaging van het vertalen in XBRL. Dit wordt ook wel 'tagging' genoemd; het hangen van een labeltje ('tag') aan data. Tagging kan globaal op twee manieren; automatisch en handmatig. Dat laatste wordt veel gedaan door grote ondernemingen die een rapport in XBRL moeten publiceren en die personeel genoeg hebben. Zij laten gepubliceerde rapporten door financieel specialisten voorzien van XBRL tags. De specialisten gebruiken daarvoor een eenvoudig software gereedschap om cijfers te selecteren en vervolgens te linken aan een element uit een taxonomie. Als ze bijvoorbeeld maandelijks moeten rapporteren, moeten ze ook elke maand deze exercitie herhalen. Vandaar het betere alternatief van automatisch tagging of mapping. De betekenislabel (tag) wordt in het bronsysteem al aan de data gehangen. Als het getal een maand later verandert, blijft het label hetzelfde en verandert de context automatisch mee. Om dit mogelijk te maken moet XBRL worden ingebouwd in de bronsystemen of kan een extra module - eventueel van een andere leverancier - aan het systeem worden gekoppeld.

Transparantie

Veel meer uitdagingen zijn er verbonden aan de introductie van de standaard, of het moet zijn dat transparantie, afgedwongen door XBRL, op zich een uitdaging is. Om het wat cru te stellen, met XBRL kan liegen nog steeds maar er moet veel meer moeite voor worden gedaan. Inconsistenties in de rapportage komen eenvoudig aan het licht en zullen dus verminderd moeten worden. Niet voldoen aan inhoudelijke rapportagestandaarden wordt eerder herkend.

Onderscheiden

Met een ouderwets glossy jaarverslag in vierkleurendruk kan de nadruk eenvoudig gelegd worden op de goede kanten. Met XBRL verdwijnt de vorm en blijft de inhoud over. Onderscheiden wordt dus moeilijker.

Hoewel het vertellen van het eigen verhaal nog steeds kan, met name in toelichtingen en eigen toevoegingen. Het is echter niet zeker of de analist die ook onder ogen krijgt. Sinds de Amerikaanse beursgenoteerde ondernemingen in XBRL publiceren, hebben zij zich moeten aanpassen aan de vergelijkbaarheid met branchegenoten door op cruciale elementen goede cijfers te laten zien. Transparantie is niet voor iedereen een zegen.

Aanpassen software

De grootste uitdaging ligt bij de softwareleveranciers. Zij staan voor een strategische keuze en moeten niet alleen beslissen over hoe ze voor XBRL-functionaliteit gaan zorgen maar ook over hun toegevoegde waarde. Sommige softwarepakketten zijn belangrijk met name vanwege hun datastructuren. Met XBRL wordt een datastructuur uitwisselbaar, onafhankelijk van software en kunnen pakketten een deel van hun waarde verliezen. De leveranciers zullen nieuwe toegevoegde waarde moeten zoeken en realiseren. Later in dit document meer over de rol van softwareleveranciers.

Datahandel

Het leveren van bedrijfsgegevens is big business. Maar waarom zou een beleggingsspecialist een heel duur abonnement willen als alle bedrijven hun gegevens dagelijks in XBRL publiceren en alle informatie automatisch en direct binnenrolt? Partijen die geld verdienen aan het verhandelen van bedrijfsgegevens hebben dus een uitdaging. Ook zij zullen nieuwe toegevoegde waarde moeten zoeken. Het simpelweg verkopen van pagina's uit jaarverslagen heeft als business model zijn langste tijd gehad.

4

4. XBRL in Nederland

Nederland is een pionier in het toepassen van XBRL en geldt tot op heden als een voorbeeld voor nationale adoptie van de standaard. Wat begon met een commerciële drive is uitgebouwd tot een nationaal initiatief, brede acceptatie in vele geledingen van overheid en bedrijfsleven en internationale navolging.

Eind jaren 90 kwam XBRL het land binnen via Paul Sniijders, oprichter van softwarebouwer Semansys Technologies, nadat een Amerikaanse industrie-analist in de semantische software van Semansys de principes van XBRL herkend had. De eerste XBRL-software kwam snel beschikbaar en de eerste toepassingen werden snel gevonden, met de typisch Nederlandse behoefte aan transparantie en efficiency als katalysator.

Vrij snel daarna werden de belangen van XBRL in Nederland in een solide organisatie belegd. XBRL Nederland - uitgever van dit boekje - is in het najaar van 2002 opgericht waarmee een van de eerste afdelingen van het XBRL consortium buiten de VS ontstond. Binnen de Stichting XBRL Nederland werken bedrijfsleven, overheid, intermediaire organisaties, onderzoek- en onderwijswereld samen aan de toepassing van XBRL, aan de ontwikkeling van de standaard en aan het behartigen van de nationale belangen binnen het internationale XBRL-consortium.

Op basis van bewezen succes van, en een goede organisatie rond de standaard XBRL, kon een nationaal initiatief tot stand komen dat leidend is geworden voor alle XBRL ontwikkeling in Nederland. Wat begon als Nederlandse Taxonomie Project (NTP), een initiatief tot het opstellen van een nationale taxonomie, is uitgroeid tot een nationaal raamwerk voor rapportage dat ten dienste staat aan iedere partij die gestructureerd en gestandaardiseerd wil rapporteren. Dit Standard Business Reporting (SBR) initiatief maakt van de standaard een complete oplossing die iedere ondernemer in Nederland helpt. Maar wel op zo'n manier dat hij er niets van hoeft te merken. SBR wordt in een ander hoofdstuk in dit boekje nader toegelicht.

Inmiddels is XBRL goed geïntegreerd in Nederland. De overheid standaardiseert via SBR geheel op XBRL om zodoende doelstellingen rond administratieve lastenverlichting te realiseren.

Nederlandse accountants waren vanaf het prille begin betrokken en maken inmiddels gebruik van XBRL voor uitwisseling van gegevens met klanten en automatische verwerking en controle. Alle grote accountantskantoren hebben XBRL specialisten in dienst die kunnen helpen met implementatie en taxonomie-ontwikkeling.

Kleinere kantoren gebruiken software waarmee aangiften worden gedaan in XBRL formaat. Nederlandse softwareleveranciers maken hun financiële softwareproducten op grote schaal geschikt voor SBR. Een aantal specialiseert zich in XBRL en levert wereldwijd XBRL software aan andere softwareleveranciers en aan bedrijven en overheden. Nederlandse banken werken samen en passen XBRL toe voor kredietrapportages. Sommige Nederlandse ondernemingen rapporteren in XBRL aan internationale toezichthouders en vele ondernemingen doen dat richting de Nederlandse overheid, of zij het weten of niet. Kortom, XBRL is de onbetwiste standaard voor zakelijk rapporteren.

5

5. XBRL en ontvangende partijen

In alle landen, en zeker in Nederland, moeten organisaties rapporteren aan allerlei instanties. Belastingdiensten, toezichthouders, statistische bureaus, brancheorganisaties, banken, lokale overheden, allemaal maken ze deel uit van de information supply chain die door XBRL wordt gefaciliteerd. Iedere partij in de keten zal informatie verzamelen, samenvoegen, analyseren en op zijn beurt rapporteren aan de volgende schakel. Daarbij zal hij proberen tegemoet te komen aan de eisen van de uitvrager zonder te slecht voor de dag te komen of te veel werk te hebben. Dat levert maar al te vaak compromissen op die niet goed zijn voor de kwaliteit van de data en de efficiency. XBRL zorgt ervoor dat definities genormaliseerd worden en dat rapporten automatisch kunnen worden aangemaakt voor verschillende afnemers, met als resultaat betere kwaliteit tegen minder inspanning. Dit helpt bij uitwisseling van data binnen gemeenschappen van organisaties die elkaar kennen en die makkelijk onderling afspraken kunnen maken, zoals de waterschappen en het CBS. Deze twee instanties besloten al in 2003 om in XBRL met elkaar te gaan communiceren in de hoop hiermee de kwaliteit te verhogen en de kosten te verlagen. Over dit voorbeeld later meer.

Veel voorbeelden van vroege toepassingen in gemeenschappen zijn te vinden in de wereld van de aandelenbeurzen en de diverse rapportages die een beursnotering met zich meebrengt. Een onderneming kan zich, net als een aandelenbeurs, onderscheiden door al het mogelijke te doen ten bate van transparantie en informatievoorziening aan investeerders. Voor hen is XBRL niet alleen een efficiënte technische oplossing, maar ook een marketinginstrument. Minder opvallende toepassingen zijn te vinden binnen gemeenschappen als brancheorganisaties en franchisers. Dit soort toepassingen worden meestal geïnitieerd door een centrale organisatie die vervolgens de technische oplossing verstrekt aan de rapporteurs.

XBRL helpt ook bij communicatie tussen partijen die niet intensief met elkaar overleggen en onderling afspraken maken, maar wel met elkaar te maken hebben in een publieke verhouding. Allereerst denken we dan aan de Belastingdienst, banken, Kamer van Koophandel en CBS, maar ook aan allerlei toezichthouders in branches als gezondheidszorg, onderwijs, voedselindustrie, transportsector en vele anderen. Om in zo'n publieke toepassing XBRL te introduceren moeten de voordelen voor alle betrokkenen

optimaal zijn. Dit betekent dat rapportagedefinities vereenvoudigd moeten worden en communicatieprocessen simpel moeten zijn.

In Nederland zijn deze voorwaarden bijna perfect ingevuld door middel van het SBR initiatief van de Rijksoverheid. SBR zorgt ervoor dat alle rapporten en aangiften aan de Nederlandse overheid op één plek en op één manier ingeleverd kunnen worden en dat een gegeven maar één keer wordt opgevraagd. Een geweldige stap vooruit. Mogelijk gemaakt door XBRL en overgenomen door vele landen.

Inmiddels is het aantal implementaties voor extern rapporteren te groot om te tellen en zijn we op weg naar het alom aanwezige XBRL in het publieke domein. Dit is bereikt als XBRL op internet (in the cloud) wordt gepubliceerd en door bots wordt opgehaald door vragende systemen. Geen vraag en antwoord meer, maar alleen nog maar automatische inzameling. De belastingdienst die uw aanslag samenstelt op basis van wat zij op internet aantreft; het klinkt wellicht nog griezelig, maar het kan.

6

6. XBRL voor intern gebruik

De information supply chain strekt zich uit tot binnen bedrijven en organisaties. Voor een rapport de deur uit gaat wordt ook intern de cyclus van verzamelen, analyseren, transformeren en representeren van informatie veelvuldig doorgelopen. Of het nu binnen een bedrijf of daarbuiten gebeurt, de principes van die cyclus zijn gelijk. Zo zal een afdeling binnen een bedrijf informatie uit diverse systemen samenvoegen en doorsturen. Daarbij wordt in het algemeen uitbundig gebruik gemaakt van systemen, databases en spreadsheets waarin data handmatig wordt ingevoerd of bewerkt. Fouten zijn onvermijdelijk en worden voortgezet naar de volgende schakel. Ongemerkt worden fouten vermenigvuldigd met interpretatieverschillen en opgeteld bij afrondingsfouten. Welkom in de 'spreadsheet-hell'. Veel kwaliteitscontrole en veel teruggrijpen op brongegevens zijn nodig. XBRL helpt ook hier de kwaliteit en efficiency te verbeteren.

Het ideaal van iedere organisatie is een eenduidig bedrijfsbreed datamodel. Met XBRL kunnen datamodellen worden gedefinieerd op een manier die geheel onafhankelijk is van de gebruikte administratieve systemen. Dat maakt de propagatie en invoering van een dergelijk model relatief makkelijk. Als alle systemen XBRL praten kunnen gegevens automatisch geconsolideerd worden door gebruik te maken van eenzelfde taxonomie en kan spreadsheet hell worden verlaten.

Deze aantrekkelijke propositie heeft ook geleid tot een initiatief dat XBRL-GL is gaan heten. GL staat voor Global Ledger, maar mag ook als General Ledger worden uitgelegd. Het gaat hier dan ook om een middel om administratieve systemen te koppelen. XBRL-GL is geen speciale versie van XBRL, maar wel een generieke taxonomie; een taxonomie die in detail alle data-elementen beschrijft die in het algemeen in grootboeksystemen voorkomen. Op deze manier ontstaat een standaard datamodel dat, indien geaccepteerd is door alle gebruikers en systeembouwers, kan zorgen voor eenvoudige data-uitwisseling tussen systemen. De toepassingen zijn legio: integratie van verschillende administratieve systemen, transitie naar een nieuw boekhoudpakket, consolidatie van pakketten na fusie of overname, dagelijkse consolidatie van resultaten tot in een dagelijkse balans. Veel is mogelijk als de standaard staat en breed geaccepteerd wordt, wat vooralsnog helaas nog niet het geval is.

De integratie hoeft niet op te houden bij de grens van een bedrijf. Systemen die XBRL communiceren kunnen dat ook doen via een publiek netwerk zoals het internet. Dit betekent dat allerlei externe diensten via het internet bereikbaar worden. Het kan gaan over functionele diensten van accountants en boekhouders, wiens systemen uw gegevens kunnen controleren en bewerken en uw aangiften kunnen doen. Het kan ook gaan over technische diensten als het genereren van XBRL zelf of het opmaken van een website of jaarverslag. Buzzword in dit verband is SOA, een architectuur die gebruik maakt van de mogelijkheid om stukjes diensten via het internet af te nemen en zo een bedrijfsproces te ondersteunen tegen lagere investeringen en met een grotere flexibiliteit. 'XBRL faciliteert SOA' zoals u wilt.

7

7. XBRL voor ondernemers

De Nederlandse ondernemer komt XBRL steeds vaker tegen, maar meestal zonder het te merken. Het wordt algemeen ingevoerd en zodanig in software verwerkt dat men er geen omkijken naar heeft. Alleen in bijzondere gevallen en kleinschalige toepassingen zal een ondernemer er bewust mee aan de slag moeten. Hieronder worden de belangrijkste toepassingen in Nederland besproken aan de hand van de verschillende partners in het rapportageverkeer.

Centrale en decentrale overheid

In XBRL jargon spreekt men graag over 'uitvragers' als men doelt op partijen die informatie opvragen van andere partijen. De overheid is natuurlijk een uitvrager van formaat, met name vanwege Belastingdienst, Kamer van Koophandel en CBS.

De Belastingdienst heeft al jaren geleden gekozen voor XBRL ter vervanging van eigen communicatiestandaarden als BAPI. Dit betekent dat aangiftesoftware omgebouwd is naar XBRL om achter de schermen in die taal met de Belastingdienst te kunnen praten. Voor IB, VpB en OB is XBRL inmiddels gemeengoed. De gemiddelde ondernemer zal er weinig van gemerkt hebben. Als een ondernemer zelf zijn aangiften in XBRL doet gebruikt hij software van de Belastingdienst of van een leverancier. Bedrijven die gebruik maken van een intermediair merken zelf zeer weinig van de veranderingen doordat de intermediair zorgt voor passende software.

De Nederlandse Kamer van Koophandel staat al sinds 2005 open voor jaarstukken in XBRL formaat. Als de financiële bedrijfssoftware of die van accountant of administratiekantoor daarvoor geschikt is, kan een jaarrekening eenvoudig digitaal worden aangeleverd bij de Kamer van Koophandel. Het softwarepakket haalt de benodigde gegevens uit de boekhouding en brengt deze samen in een model voor de jaarrekening.

Banken

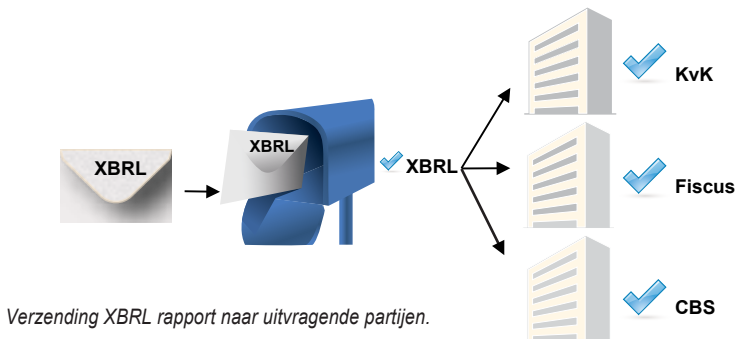
De Nederlandse banken verwerken bergen aan cijfers die afkomstig zijn van vele ondernemingen waaraan zij geld of diensten verstrekken. Om het allemaal overzichtelijk te houden was het gebruikelijk dat banken hun kredietbeoordelingen deden op basis van een heel beperkt aantal indicatoren

en vooral niet te vaak. Met XBRL wordt het eenvoudiger voor ondernemers om gegevens aan te leveren. Voor banken wordt het mogelijk om verfijndere analyses te doen en risico's worden hierdoor verlaagd. De banken hebben daarom de koppen bij elkaar gestoken en een taxonomie ontwikkeld voor kredietrapportages die landelijk wordt gebruikt. Financiële systemen die 'XBRL-enabled' zijn kunnen automatisch en frequent rapportages genereren. De bank kan deze rapportages automatisch verwerken en analyseren. De voordelen hiervan zijn lagere risico's, lagere kosten en betere kredietvoorwaarden.

Het samenwerkingsverband van de drie grootste Nederlandse banken heet het Financiële Rapportages Coöperatief (FRC) en de taxonomie wordt de bankentaxonomie genoemd. Het resultaat van de samenwerking van banken onderling, en via SBR met de Nederlandse overheid, is onder de naam RapportagePortaal gebracht. Banken worden uitgenodigd zich bij het initiatief aan te sluiten en krijgen hiermee de mogelijkheid om op een rijdende trein te stappen.

Intermediairs

Accountants en administratiekantoren zijn ook uitvragers. Zij worden weliswaar door ondernemers daartoe aangewezen, maar dat maakt ze niet minder veeleisend. Hun werk wordt vele malen eenvoudiger als informatie gestructureerd wordt ontvangen van ondernemers. Dit is een van de redenen waarom de accountancy altijd zeer actief heeft meegewerkt aan de ontwikkeling van XBRL. De Nederlandse ondernemer van vandaag kan op basis van een Nederlandse standaard taxonomie in XBRL communiceren met zijn intermediair. Het gevolg is een aanzienlijke kwaliteits- en efficiencyverbetering die, wellicht niet direct maar dan toch op termijn, resulteert in goedkopere dienstverlening door intermediairs.

Verzending XBRL rapport naar uitvragende partijen.

8

8. XBRL voor de Nederlandse publieke sector

XBRL, de wereldwijde standaard is in Nederland voor het eerst toegepast. Begin jaren 2000 waren al rapporten in XBRL verschenen, maar nergens werden deze rapporten ook weer ingelezen ten bate van reguliere en periodieke rapportages. In Nederland hebben de Waterschappen het initiatief genomen om samen te werken met het CBS teneinde XBRL toe te passen. De Waterschappen hebben veel rapporten te leveren aan het CBS en vele andere instanties en men wilde graag die stroom inbannen middels standaardisatie en harmonisatie. Dat is gelukt en de samenwerking tussen de Unie van Waterschappen en het CBS heeft geleid tot de allereerste volledige implementatie van XBRL in de wereld.

Deze toepassing in besloten kring heeft de aanzet gevormd tot een nationaal initiatief dat uiteindelijk SBR is gaan heten. Het initiatief van de waterschappen heeft aangetoond dat XBRL werkt en dat de beloofde doelstellingen haalbaar zijn. In het kader van administratieve lastenverlichting heeft de Nederlandse overheid al snel ingezien dat XBRL potentie heeft, op voorwaarde dat het breed wordt neergezet en centraal wordt gestimuleerd. XBRL dient immers een groot belang voor de gemeenschap, maar slechts een klein belang per individu of bedrijf. Daarom is de investering van de overheid in de infrastructuur voor XBRL belangrijk geweest. Dit voorbeeld is ook door andere landen opgepikt. Tot in Australië toe is men bezig met een zelfde aanpak. Meer over SBR in gelijknamige sectie van dit boekje.

Parallel aan deze ontwikkeling wordt op veel plekken gewerkt met, gewerkt aan of gedacht over XBRL in de publieke sector.

Het ministerie van Financiën heeft een toekomstvisie laten ontwikkelen over het gebruik van XBRL bij de totstandkoming van de Rijksbegroting. De begroting komt jaarlijks tot stand via een bijzonder complex proces, waarbij gegevens een lange onzekere weg volgen via diverse spreadsheets en documenten om uiteindelijk bij de drukker in de opmaakcomputer te belanden. Op dat moment is iedere relatie met de brongegevens en gerelateerde historische gegevens verdwenen. Met XBRL kan een wijziging in de brongegevens ogenblikkelijk worden doorgevoerd in de opgemaakte document bij de drukker en tegelijkertijd op de website.

Daarnaast zou de website interactief kunnen worden waardoor iedere burger met bijvoorbeeld een paar muisklikken kan uitvinden hoeveel geld er over de jaren heen aan een bepaald deel van de gezondheidszorg wordt uitgegeven. Het ministerie van onderwijs implementeert XBRL voor de vele rapportages die van onderwijsinstellingen richting het ministerie komen. Een belangrijk wapen in de strijd om meer tijd voor de klas. In de gezondheidszorg zijn rationalisatie en kostenbeheersing hot topics met DBC's als instrument. XBRL helpt de resulterende rapportenstroom te stroomlijnen.

9

9. XBRL voor softwareleveranciers

De mogelijkheden die XBRL biedt moeten worden waargemaakt door softwarebouwers en diegenen die de software implementeren. Zonder software geen XBRL en dit betekent dat de leveranciers geconfronteerd zijn met kansen, uitdagingen en bedreigingen. Kansen omdat er behoefte is aan gespecialiseerde XBRL software, uitdagingen omdat een leverancier zich moeilijk kan onderscheiden met een standaard waar iedereen aan meedoet, en bedreigingen omdat XBRL doet wat sommige software ook doet.

XBRL-rapporten maken

Geen enkel financieel systeem ontkomt eraan: rapporten genereren in XBRL. De meest triviale XBRL functionaliteit. Ook wel aangeduid met het eerder besproken 'mapping', het hangen van XBRL labeltjes aan cijfers. Het klinkt eenvoudiger dan dat het is. Mapping moet beheerd worden, evenals taxonomieën, waarbij het resultaat wellicht gevisualiseerd en geverifieerd moet worden. Daarnaast zijn er nog de uitdagingen rond contexten, multi-dimensionaliteit en geaggregeerde gegevens. Gelukkig hebben de softwarebouwers veel mogelijkheden om dit te realiseren. Als het strategische functionaliteit is en belangrijk is om het in huis te hebben en om verder op te bouwen, dan zullen leveranciers het moeten inbouwen in hun software. Hoe dieper XBRL in het hart van de software doordringt, hoe beter het resultaat. Een goede XBRL engine geeft de meeste flexibiliteit en toekomstvastheid. Niet iedereen neemt deze stap, maar kiest liever voor een gekoppelde module al of niet gekocht van een XBRL-specialist. Nog minder ingrijpend is een oplossing via een 'web-service', functionaliteit die op het internet door gespecialiseerde leveranciers wordt aangeboden. Vaak wordt gekozen voor een gefaseerde benadering, waarbij eerst ervaring wordt opgedaan via samenwerking met een XBRL specialist en op basis van deze ervaring een strategische keuze wordt gemaakt.

XBRL inlezen en verwerken

Waar XBRL wordt gemaakt moet het ook worden verwerkt. Grote uitvragers gebruiken software voor het ontvangen, inlezen, valideren, accepteren, verwerken en beheren van XBRL rapporten. Dit wordt vaak door middel van custom made software gedaan, die meestal gebouwd is op bestaande systemen voor verwerking en analyse. Veel grote systeemhuizen hebben inmiddels XBRL ervaring in huis.

Maar er zijn ook kleinschaliger toepassingen. Toezichhouders, analisten, corporate-hoofdkantoren, brancheorganisaties en dergelijke, die misschien maandelijks enkele tientallen rapporten willen inlezen, verwachten van hun financieel gereedschap dat het ook XBRL begrijpt. De leveranciers van deze tools hebben ook hier de keuze uit een reeks van meer of minder strategische oplossingen. In die keuze speelt vaak mee dat XBRL een commerciële bedreiging kan zijn. Met XBRL kan heterogene software samenwerken op een manier die vroeger was voorbehouden aan software van één enkele leverancier. De vrees is dat XBRL de deur opent voor de concurrentie. Gevolg is dat veel leveranciers de kat uit de boom kijken en voorlopig kiezen voor samenwerking met een XBRL specialist. Deze is in Nederland gelukkig makkelijk te vinden.

Pure XBRL software

Toepassing van XBRL vraagt ook om specifieke softwarefunctionaliteit. Een klein aantal gespecialiseerde leveranciers voldoet aan deze behoefte en levert speciale XBRL gereedschappen. Grofweg zijn deze tools in te delen in een viertal categorieën.

Taxonomiebouwers

Taxonomiebouwers en -beheerders ondersteunen de aanmaak en de levensloop van een rapportagedefinitie, in XBRL taxonomie genoemd. De taxonomie is de kern van XBRL en kan een geweldige complexiteit hebben. Natuurlijk moet het aan de XBRL standaard voldoen en dat lukt alleen met behulp van een geschikt tool. Niet alleen toezichhouders en overheden maken overigens taxonomieën; iedereen die iets wil weten van een ander, een antwoord in XBRL verwacht, maakt een taxonomie. Maar ook een rapporteur die iets meer wil vertellen dan strikt gevraagd wordt, zoals een bedrijf dat een jaarverslag publiceert, zal een uitbreidingen op de taxonomie willen maken en heeft daar dus ook gereedschap voor nodig.

Tagging

Als een goed geïntegreerde oplossing niet voorhanden is kan gebruik worden gemaakt van tagging-gereedschappen. Dit zijn tools die samenwerken met een tekstverwerker of spreadsheet (inderdaad, MS Office) en waarmee men labels aan gegevens kan hangen. Dit is eerder genoemd in hoofdstuk 4.

Men selecteert een cijfer of stukje tekst en klikt op het overeenkomstige element in de taxonomie om de tag te plaatsen. Simpel, doeltreffend maar zeer arbeidsintensief. Ieder volgend rapport dient namelijk geheel opnieuw 'getagd' te worden. Desondanks kunnen deze taggers nuttig zijn en zijn er software leveranciers die er brood in zien.

Validatie

XBRL validatiesoftware controleert rapporten op correctheid, volledigheid, consistentie en eigenlijk alles wat je maar zou willen. Hoewel deze software vaak gekoppeld wordt aan andere software bestaan er ook losstaande modules en web services die XBRL validaties uitvoeren. Bouwen van dit soort software vergt een maximum aan kennis van de standaard en is in de praktijk voorbehouden aan absolute specialisten.

Visualisatie

Visualisatie van XBRL is een veelbesproken behoefte. XBRL is een uitwisselingstaal voor bedrijfsrapportages en bevat geen gegevens over hoe iets op papier of website moet worden afgebeeld. De taal is niet bedoeld voor mensenogen. Toch wil men een rapport graag zien en controleren alvorens het verzonden wordt. Pure XBRL is voor niemand te begrijpen. Daarom zijn er middelen die een rapport leesbaar weergeven. Deze middelen kunnen nuttig zijn, alhoewel deze middelen op hun beurt weer een bewerking doen op de gerapporteerde gegevens. Hierdoor kunnen de gerapporteerde gegevens verschillen met wat de ontvanger krijgt. Wat wel werkt is dat de ontvanger het ontvangen rapport visualiseert en deze ter verificatie toont aan de afzender.

10

10. XBRL en SBR

In Nederland gaan de afkortingen XBRL en SBR hand in hand. SBR staat voor Standard Business Reporting en is de nationale toepassing van XBRL.

NTP

Toen de Waterschappen en het CBS de eerste echte implementatie van XBRL in de wereld hadden gerealiseerd inspireerde dit de gehele wereld, maar vooral de Nederlandse overheid. De Nederlandse overheid herkende al snel de potentie van XBRL in het terugdringen van administratieve lasten voor het bedrijfsleven. De overheid zag hoe goed een XBRL taxonomie kan worden ingezet om rapportagedefinities of datamodellen vast te leggen en te verspreiden. Zo nam men het initiatief om te komen tot een taxonomie voor alle rapportages die de overheid verlangt van ondernemers, inclusief zaken als belastingaanvragen, CBS enquêtes en KvK jaarstukken. Het project ging NTP heten en het resulteerde in een nationale Nederlandse taxonomie, waarin definities geharmoniseerd en geconsolideerd werden. Het NTP bracht het aantal rapportage-elementen in gebruik bij de Nederlandse overheid terug van 200.000 tot 4500 stuks. Een enorme verbetering in de vergelijkbaarheid en analyseerbaarheid van informatie en in transparantie en efficiency, maar nog steeds veel.

SBR

Om digitale en gestandaardiseerde uitwisseling van gegevens mogelijk te maken is niet alleen een communicatiestandaard nodig, maar ook een raamwerk van diensten voor verzenden en ontvangen, beveiliging en afhandeling van informatie. Daarnaast is behoefte aan een organisatie die de standaard bewaakt en onderhoudt, de betrokken partijen zoals software leveranciers, accountants en overheden en andere uitvragers met elkaar verenigt en die voorlichting en kennis verzorgt. SBR is die organisatie. SBR wordt uitgevoerd door Logius, de dienst digitale overheid van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Maar SBR dient niet alleen de centrale overheid, maar ook de banken en in beginsel alle uitvragers die in SBR willen stappen. SBR staat dus zowel voor een programma als voor een dienst waarmee 'ondernemers minder werk hebben aan het maken en aanleveren van verplichte rapportages aan overheden en banken'.

Inmiddels vindt het Nederlandse voorbeeld navolging buiten de landsgrenzen. In Australië bestaat SBR al enige jaren. In Nieuw-Zeeland en verschillende andere landen zijn initiatieven genomen om de Nederlandse aanpak te kopiëren. SBR wordt hiermee een wereldwijd programma, wat gunstig is voor bedrijven die in verschillende landen actief zijn.

Gebruik maken van SBR

De SBR-organisatie vat de voordelen van SBR samen in de leus "Slimmer rapporteren, meer tijd voor ondernemen". Of de Nederlandse ondernemer dit inderdaad zal ervaren hangt af van de manier waarop de ondernemer zijn administratie heeft georganiseerd. Als er veel administratief werk zelf wordt gedaan, zal de ondernemer onder invloed van SBR vereenvoudiging en efficiency ervaren, maar alleen als hij zijn bedrijfsadministratie volgens SBR laat inrichten. Als de ondernemer veel werk aan een intermediair overlaat mag hij hopen een effect op de tarieven te zien. Om gebruik te maken van SBR heeft de ondernemer genoeg aan de informatie in dit boekje. De ondernemer dient er wel voor te zorgen dat zijn software SBR geschikt is. Welke inspanning dat kost hangt af van de leveranciers.

11

11. Kijkje achter de schermen

Wees gerust, XBRL is te gebruiken zonder te weten hoe het werkt, net als een auto. Maar soms moet de motorkap toch even open en klinken er wat technische geluiden door. Het is nuttig om een basaal begrip van de werking van XBRL te hebben en de meest gebruikte begrippen te herkennen. Deze begrippen zijn meestal in de Engelse taal en zullen hier onvertaald worden genoemd om hiermee verwarring te voorkomen.

Taxonomie

XBRL is een manier om gegevens te voorzien van labels die iets zeggen over de betekenis van de gegevens. Het betreft dus gegevens over gegevens, ook wel meta-data genoemd. De meta-data wordt vastgelegd op een gestandaardiseerde manier en daarmee bepaalt men dus de structuur van een gewenst rapport.

In de XBRL standaard heet deze rapportagedefinitie een taxonomie. De taxonomie bevat rapportage-elementen en hun onderlinge relaties en legt de structuur van een rapport vast. De taxonomie bevat zelf geen cijfers, toelichtingen of verklaringen. Het kan gezien worden als een leeg elektronisch formulier dat zeer eenvoudig maar ook oneindig complex kan zijn, veel complexer dan op papier of spreadsheet mogelijk is. Een taxonomie kan verspreid worden onder een bepaalde groep van rapporteurs die vervolgens conform deze taxonomie kunnen rapporteren.

Een taxonomie legt een rapportagevoorschrift vast, maar is zelf geen rapportagestandaard. Daarom worden taxonomieën niet gebouwd door de organisatie achter XBRL, maar wel door de belanghebbenden. Dit zijn in het algemeen de ontvangers van de uiteindelijke rapporten.

Elements, links en Linkbases

De rapportage-elementen in een taxonomie worden in XBRL elements of ook wel concepts genoemd. Deze elementen krijgen hun betekenis door toekenning van een unieke naam en een aantal attributen. Deze attributen gaan onder andere over het betreffende data type (geld, datum etc), het soort periode en of het een debet of credit post betreft.

De structuur ontstaat door toekenning van een aantal links uit een linkbases waarmee relaties worden vastgelegd. Er zijn verschillende soorten links, verzameld in linkbases:

- ✓ De reference link beschrijft een relatie tussen een element en de desbetreffende wet- en regelgeving.
- ✓ Een label link verwijst naar de letterlijke tekst die met het element aan de lezer moet worden getoond.
- ✓ De presentation link bepaalt de positie van een element in een rapport op het moment dat het gepresenteerd wordt.
- ✓ De calculation link beschrijft of en hoe de waarde van elementen bij elkaar opgeteld of van elkaar afgetrokken moeten worden.

Daarnaast zijn er nog linkbases met links voor versiebeheer, voor het gebruik van formules, voor complexe multidimensionale rapportages en voor verdere uitbreiding van de definities.

Instances

Het XBRL rapport zelf wordt een instance document genoemd. In dit machine leesbare bestand worden de feiten opgeslagen met verwijzingen naar een element in de taxonomie. Daarmee is de betekenis van een feit geheel bepaald, maar nog niet de context. Zo weet het ontvangende systeem nog niet op welke organisatie en welke periode het feit betrekking heeft. Deze kenmerken worden eveneens in het instance document verwerkt conform de XBRL standaard en dan heten deze kenmerken contexts.

Met een instance document inclusief contexts en een bijbehorende taxonomie is een ondubbelzinnig rapport ontstaan. Systemen kunnen dit eenduidig presenteren of verder verwerken.

Voorgaande publicaties

XBRL Nederland heeft ook de volgende materialen gepubliceerd:

- ✓ Brochure 'XBRL taxonomieën'
- ✓ Brochure 'XBRL taxonomieën update 2008'
- ✓ Brochure 'Understanding XBRL'
- ✓ Flyer 'Maak kennis met XBRL'

Kijk op onze website www.xbrl.org/nl om de brochures en flyer te downloaden.

Mijn aantekeningen:

A sheet of white paper with horizontal blue lines. The lines are evenly spaced and cover most of the page. The bottom right corner of the paper is curled up, revealing a white surface underneath. The text 'Mijn aantekeningen:' is written in blue at the top left.

www.xbrl.org/nl

N E D E R L A N D

Stichting XBRL Nederland

Tel: +31 (0)79- 363 8109

E-mail: info@xbrl-nederland.nl

Web: www.xbrl.org/nl

Een uitgave van stichting XBRL Nederland